

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Dôvodom predloženia návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vyhlasuje chránený areál Marcelovské piesky (ďalej len „návrh nariadenia vlády“) je splnenie požiadavky vyplývajúcej z článku 4 ods. 4 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení, podľa ktorého členské štáty určia lokality uvedené v zozname lokalít európskeho významu ako osobitné chránené územia a stanovujú priority v oblasti ochrany a potrebné opatrenia, najneskôr do šiestich rokov. Na základe uvedeného ustanovenia vypracovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) návrh na vyhlásenie chráneného areálu Marcelovské piesky (ďalej len „CHA Marcelovské piesky“), ktorý má zabezpečiť primeranú ochranu územia, ktoré je súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000. Ďalším dôvodom predloženia návrhu nariadenia vlády je aj formálna výzva Európskej komisie k porušeniu č. 2019/2141, ktorá sa týka nedostatočného vyhlasovania lokalít európskeho významu a schvaľovanie programov starostlivosti.

Súčasťou navrhovaného CHA Marcelovské piesky je územie európskeho významu s označením SKUEV0065 Marcelovské piesky, ktoré bolo zaradené do národného zoznamu schváleného v roku 2004 vládou Slovenskej republiky a v roku 2008 Európskou komisiou. Podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) sa územím európskeho významu rozumie územie v Slovenskej republike tvorené jednou alebo viacerými lokalitami, ktoré sú zaradené v národnom zozname týchto lokalít obstaraným Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky a prerokovaným s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. SKUEV0065 Marcelovské piesky bolo zaradené do výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1“) a do rozhodnutia Komisie 2008/26/ES z 13. novembra 2007, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam lokalít európskeho významu v Panónskej biogeografickej oblasti (ďalej len „rozhodnutie 2008/26/ES“). Rozhodnutie 2008/26/ES bolo ďalej aktualizované novšími rozhodnutiami a aktuálne je účinné vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/98 z 28. novembra 2019, ktorým sa v prípade panónskeho biogeografického regiónu prijíma jedenásta aktualizácia zoznamu lokalít s európskym významom (ďalej len „vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2020/98“).

Na časti plochy CHA Marcelovské piesky sa nachádzajú už existujúce dve prírodné rezervácie (PR) PR Marcelovské piesky a PR Mašan. PR Marcelovské piesky bola pôvodne vyhlásená za chránené nálezisko Marcelovské piesky výnosom Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 1161/1988-32 o chránených náleziskách (ďalej len „výnos MK SSR č. 1161/1988-32“) s účinnosťou od 01.09.1988. Neskôr bola za PR Marcelovské piesky prehlásená zákonom č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a upravená vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Nitre č. 1/2004, ktorou sa určuje stupeň ochrany niektorých chránených areálov, prírodných rezervácií, národných prírodných rezervácií a prírodných pamiatok (ďalej len „vyhláška KÚŽP v Nitre č. 1/2004“). PR Mašan bola vyhlásená v roku 1988 výnosom MK SSR

č. 1160/1988-32 a upravená v roku 2004 vyhláškou KÚŽP v Nitre č. 1/2004. Vyhlásením CHA Marcelovské piesky budú PR Marcelovské piesky a PR Mašan zrušené.

Výmera CHA Marcelovské piesky je 42,049 ha. Výmera 45,69 uvedená vo výnose MŽP SR č. 3/2004-5.1 predstavuje výmeru SKUEV0065 Marcelovské piesky, ktorá bola aktuálna pri zaradení lokality do národného zoznamu území európskeho významu v roku 2004. Európska komisia pravidelne aktualizuje výmeru území európskeho významu vo vykonávacích rozhodnutiach v jednotlivých biogeografických regiónoch na základe podkladov od členských krajín. Výmera 43,894 ha uvedená vo vykonávacom rozhodnutí (EÚ) 2020/98 bola stanovená po aktualizácii na parcelný stav pôvodnej výmery lokality. Výmera CHA Marcelovské piesky 42,049 ha uvedená v nariadení vlády SR je výsledkom úpravy z dôvodu zosúladenia hranice na aktuálny parcelný stav, ako aj z dôvodu zaradenia novej časti územia ako adekvátnej náhrady za lokalitu Bašov kopec. Po vyhlásení CHA Marcelovské piesky bude aktuálna výmera upravená v databáze Natura 2000, ktorá bude predložená v predpísanom formáte (štandardný dátový formulár) Európskej komisii.

Pre celý CHA Marcelovské piesky je navrhnutý tretí stupeň ochrany. Časť územia v katastrálnom území Marcelová, pre ktorú bol pôvodne podľa výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1 určený druhý stupeň ochrany pre časť CHA Marcelovské piesky, bola z CHA Marcelovské piesky vyňatá a nahradená iným adekvátnym územím. Ochranné pásmo CHA sa nevyhlasuje. Názov chráneného územia bol štandardizovaný rozhodnutím Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. P-101/2009 z 12.1.2009.

Navrhovaný CHA Marcelovské piesky sa čiastočne prekrýva (45 %) s Chráneným vtáčím územím SKCHVU004 Dolné Pohronie, ktoré bolo vyhlásené vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 27/2008 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Dolné Pohronie.

Účelom vyhlásenia navrhovaného CHA Marcelovské piesky je zabezpečenie priaznivého stavu predmetu ochrany CHA Marcelovské piesky, ktorým sú dva prioritné biotopy európskeho významu Pi2 Suchomilné travinnobylinné porasty na vápnitých pieskoch (6120*) a Tr4 Panónske travinnobylinné porasty na pieskoch (6260*) a biotop chráneného druhu rastliny národného významu tarica krivoľaká pravá (*Alyssum tortuosum subsp. tortuosum*). Vo výnose MŽP SR č. 3/2004-5.1 bol ako predmet ochrany uvedený aj biotop druhu živočícha európskeho významu syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*), ktorý sa však v území nenachádza. Nakoľko ide o vedecký omyl, bola táto skutočnosť oznámená Európskej komisii v roku 2012 a druh sa ako predmet ochrany neuvádza. Ciele ochrany sú stanovené v projekte ochrany spracovanom ako podklad na vyhlásenie CHA Marcelovské piesky a sú rozpracované v programe starostlivosti. Program starostlivosti o CHA Marcelovské piesky, spoločne s projektom ochrany, je zverejnený na webovom sídle ŠOP SR na adrese <http://www.sopsr.sk/pochamarcelpiesky/>.

Územie navrhovaného CHA Marcelovské piesky je vymedzené slovným opisom hraníc, zoznamom parciel a mapovým vymedzením. Vyhlásenie CHA Marcelovské piesky nie je v rozpore s územnoplánovacou dokumentáciou platnou pre príslušné územie, v ktorej je navrhovaný CHA Marcelovské piesky hodnotený v súlade so záujmami ochrany prírody a nie sú identifikované žiadne strety záujmov s cieľmi ochrany.

Zámer vyhlásiť CHA Marcelovské piesky bol v zmysle § 50 zákona oznámený Okresným úradom Nitra dňa 12. decembra 2017. Zo strany dotknutých subjektov neboli k zámeru vyhlásiť CHA Marcelovské piesky vznesené pripomienky.

Návrh nariadenia vlády bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, ktorý je rozpočtovo zabezpečený. Predpokladané sú výdavky na označenie chráneného areálu v zmysle zákona a vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 24/2003 Z. z.“), na zabezpečenie kosenia v lokalite Mašan (časť CHA Marcelovské piesky) a na odstraňovanie nepôvodných druhov drevín na ploche cca 10 ha. Finančné prostriedky na realizáciu týchto výdavkov sú zabezpečené v rozpočte ŠOP SR. Ďalšie potrebné opatrenia v CHA Marcelovské piesky v oblasti monitoringu a komunikácie s verejnosťou budú vykonávané zamestnancami ŠOP SR v rámci ich pracovnej náplne.

Predkladaný materiál je bez vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, podnikateľské prostredie, informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana a bez sociálnych vplyvov. Bude mať pozitívny vplyv na životné prostredie.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1 a prílohe č. 1

Vyhlasuje sa CHA Marcelovské piesky. Súčasťou CHA Marcelovské piesky je územie európskeho významu SKUEV0065 Marcelovské piesky, ktoré bolo do národného zoznamu území európskeho významu zaradené výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1.

Vymedzuje sa územie CHA Marcelovské piesky prostredníctvom katastrálneho územia a príslušného okresu, ďalej sa uvádza výmera CHA Marcelovské piesky a kde je možné nájsť podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA Marcelovské piesky. Pre potreby praxe budú na Okresnom úrade Komárno uložené grafické podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA Marcelovské piesky. Ďalším zdrojom informácií o CHA Marcelovské piesky a o vymedzení jeho hranice je štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny, do ktorého sa podľa § 51 ods. 4 zákona zapíše CHA Marcelovské piesky po vyhlásení jeho ochrany. Štátny zoznam, ako aj výpisy z neho, sú verejnosti prístupné a sú uložené na príslušných orgánoch ochrany prírody. Zdrojom informácií je aj kataster nehnuteľností, keďže chránené územie je predmetom evidencie katastra. V zmysle § 51 ods. 5 zákona správa katastra na základe podkladov predložených ministerstvom vyznačí chránené územie v katastri nehnuteľností po jeho zápise do štátneho zoznamu. V katastri nehnuteľností bude územie CHA Marcelovské piesky evidované jednak v súbore geodetických informácií (zobrazením hranice, pričom platí, že vyznačením hranice sa nevytvára nová parcela), ako aj v súbore popisných informácií (kódom druhu chránenej nehnuteľnosti „103 chránený areál“). Spôsob vymedzenia hranice CHA Marcelovské piesky v prílohe tvorí popisná časť, zoznam parciel a mapa CHA Marcelovské piesky. Ciele starostlivosti o CHA Marcelovské piesky, opatrenia na ich dosiahnutie a zásady využívania územia upraví program starostlivosti o CHA Marcelovské piesky.

V súlade s požiadavkami na obsahové náležitosti všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje územie európskeho významu za osobitne chránené územie v zmysle smernice 92/43/EHS v platnom znení, sa v rámci podrobností o územnej ochrane vymedzuje aj názov lokality, teda názov územia európskeho významu, ktoré má byť vyhlásené za chránené územie, všeobecný účel vyhlásenia chráneného územia a uvádza sa údaj o tom, akým spôsobom budú pre toto územie zavádzané a realizované ochranné opatrenia.

K § 2 a prílohe č. 2

Upravujú sa účel a predmet ochrany CHA Marcelovské piesky. CHA Marcelovské piesky je navrhované z dôvodu ochrany dvoch prioritných biotopov európskeho významu – Pi2 Suchomilné travinnobylinné porasty na vápnitých pieskoch (6120*) a Tr4 Panónske travinnobylinné porasty na pieskoch (6260*) a biotop chráneného druhu rastliny národného významu tarica krivoľaká pravá (*Alyssum tortuosum subsp. Tortuosum*). Podľa § 2 ods. 2 písm. t) zákona prioritný biotop je biotop európskeho významu, ktorého ochrana má zvláštny význam vzhľadom na podiel jeho prirodzeného výskytu v Európe. Prioritné biotopy sú označené symbolom *. Biotopy európskeho významu sú označené v súlade s prílohou č. 1 časť B k vyhláske č. 24/2003 Z. z. Druh, ktorého biotopy sú predmetom ochrany územia, je zaradený do prílohy č. 5 vyhlášky č. 24/2003 Z. z.

K § 3

Na celom území navrhovaného CHA Marcelovské piesky platí tretí stupeň ochrany podľa § 14 zákona.

K § 4

Dátum účinnosti návrhu nariadenia vlády je vzhľadom na prebiehajúce konanie Európskej komisie voči Slovenskej republike navrhnutý na 15. septembra 2020.